

TERMÍN: 15.04.2025

xx39126xx
Recenzia C
Jakub Drápal
drapalja@prf.cuni.cz

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Jakub Drápal**NÁZOV MATERIÁLU: **Revízia výdavkov na väzenstvo**TYP VÝSTUPU*[1]: **analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **MF SR - Útvar hodnoty za peniaze**AUTORI/KY: **Peter Hronček**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]: **2****PRIPOMIENKY:**

P.č.	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Graf 4	Čísla nesedí	Čísla v grafu evidentne nesedí (ale možná se jen graf zobrazuje divně v LibreOffice)	Na vedomie Zrejme chyba zobrazenia
2	Celý materiál	Napříč materiálém jsou zmiňovány různé země, ale někdy jsou zmiňované jen některé. Není jasné,		Zpracované

		zda ostatní nedodaly data či zda byly z nějakého důvodu vybrány.		Pozmenené: Príloha 1: Medzinárodný dotazník ÚHP "Dotazník bol zaslaný všetkým väzenským službám 27 krajín EÚ v októbri 2023 s otázkami na stav k decembru 2022. Obdržané boli odpovede celkovo zo 16 krajín. V rámci jednotlivých okruhov otázok sa môže vzorka krajín líšiť kvôli dostupnosti odpovedí."
3	Graf 5	Proč je u vybraných států hvězdička? Dle vysvětlení u těch, které vykazují jen primární trestný čin. Ale pokud je v grafu počítáno do 100 %, tak i ty krajiny, které nevykazují jen primární trestný čin tak musí určit, jaký je primární trestný čin.	[pardon, nerozumím rozdílu mezi textem a odůvodněním připomínky, tedy budu skoro vždy psát jen do textu]	Zpracované Pozmenené: Príloha 1: Medzinárodný dotazník ÚHP "Krajiny z dotazníka sa líšia v spôsobe, akým evidujú trestnú činnosť odsúdených v prípade spáchania viacerých trestných činov v jedinom procese (tzv. súbeh trestných činov). Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré uvádzajú všetky trestné činy. Krajiny v dokumente označované hviezdičkou uvádzajú len primárny trestný čin, spravidla ten najzávažnejší. Preto môže pri súbehoch trestných činov v prípade krajín bez hviezdičky (v rátane Slovenska) dochádzať k miernemu nadhodnoteniu početnosti menej závažnej kriminality. Z tohto dôvodu je v Kapitole 2.3 navrhované zníženie počtu väzňov na Slovensku za menej závažné trestné činy len v prípade rozsudkov bez súbehov s inými trestnými činmi alebo osobitne v prípade vybraných súbehov viacerých menej závažných trestných činov."
4	10	Je zmíněno, že roste průměrná délka trestů. Chybí empirická evidence. Co např. analyzovat, jak dlouhé tresty vykonávají odsouzení na Slovensku?		Zpracované Doplnené: Príloha 5: Vplyv dĺžky trestov na počet väzňov

				Vysoký počet väzňov je potrebné riešiť aj skracovaním priemernej dĺžky pobytu vo väzení. Jedným z dôvodov vyššieho počtu väzňov v prepočte na obyvateľa v postkomunistických krajinách je ukladanie dlhších trestov odňatia slobody aj z dôvodu prísnejšieho trestania recidívy (Dünkel, 2017). Podľa zistení (SPACE I, 2023) bola v roku 2022 odhadovaná dĺžka pobytu vo väzení na Slovensku o takmer 30 % vyššia ako je priemer krajín EÚ (15,7 mesiacov na Slovensku, 12,2 mesiacov v krajinách EÚ). Ukazovateľ je odhadnutý na základe stavu väzenskej populácie a počtu nástupov do väzenia aj v rátane väzby. Priemerný čas, ktorý väzni strávia vo výkone trestu na Slovensku medzi rokmi 2013 až 2022 rástol o 45 % (AC MS SR, 2023 podľa Raphael a Stoll, 2009). Alternatívne tresty by mali byť vo väčšej miere využívané aj pri dokončovaní trestu odňatia slobody. Miera nástupu do väzenia v prepočte na 100 tis. obyvateľov (SPACE I, 2023) bola v roku 2022 na Slovensku (140,4) porovnateľná s priemerom krajín EÚ (142,5), čo indikuje problém pri dĺžke trestov. Ukazovatele však spolu nevysvetľujú o 57 % vyšší počet väzňov na obyvateľa na Slovensku v porovnaní s priemerom krajín EÚ (Eurostat). Pre zníženie počtu väzňov sa preto javí vhodné kombinovať nahradzovanie odňatia slobody alternatívnymi trestami pri menej závažnej kriminalite s dokončovaním trestu väzenia alternatívnym spôsobom (napr. povinná práca, podmienené prepustenie, probačný dohľad, pokuty alebo v elektronický monitoring) pri dlhších trestoch. Viac odporúčaní pre intervencie je možné nájsť v literatúre (napr. Dunkel, 2017).
--	--	--	--	---

5	Graf 8	Priznám se, že nerozumím tomu, co se graf snaží říct. Popisek je těžce interpretovatelný.		Zpracované Zmenené: Graf 8: Vývoj zostávajúcich rokov odňatia slobody väzňov podľa štruktúry trestných činov (v %)
6	11 (a jinde, zejména 16)	Efektivita NEPO vůči alternativním trestům. Souhrny výzkumů naznačují, že to není tak jednoznačné, jak analýza předpokládá.	Srov. Např. souhrn výzkumů zde: https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-criminol-030920-112506	Zpracované Na str. 15 doplnená pasáž: "Nedávny výskum (Loeffler a Nagin, 2022) spochybňuje škodlivý vplyv trestu väzenia na recidívu prepustených prítomnosťou účinných nápravných programov, no poukazuje na negatívny vplyv väzby."
7	13 (a jinde, např. 26)	U výměry cely se počítá s 4m2, ale minimální standardy u CPT jsou odlišné, vyšší než jednoduché 4m2 na osobu.	https://rm.coe.int/16806cc449 , zejména bod 16 a 17 (+ je třeba odečíst záchody)	Zpracované Na str. 10 je upravená poznámka pod čiarou s odkazom na CPT 2015: "Medzinárodné odporúčania Európskeho výboru pre dohľad nad väzenstvom (CPT) vyžadujú: jednomiestne cely s minimálne 6 m2 obytného priestoru + sociálne zariadenie, viacmiestne cely s minimálne 4 m2 obytného priestoru na osobu + plne oddelené sociálne zariadenie a obmedziť veľkokapacitné cely s viac ako 8 osobami (CPT, 2015)."
8	15	U snížení sazby by se výrazně větší pozornost měla dávat dolní hranici trestné činnosti (většina trestů je totiž blíže dolní hranici než horní hranici). Vhodné je tedy počítat např. ¼ či 1/3 trestní sazby		Zpracované Doplnená poznámka pod čiarou na str. 14: "Pri použití zmeny dolnej, namiesto priemernej hranice trestu odňatia slobody, by bol odhadnutý efekt novely TZ takmer totožný (vyšší o 1 %). Dôvodom je, že zmena

		namísto procentuálního snížení sazby.		sadzieb sa dotýka prevažne osôb odsúdených za menej závažné trestné činy."
9	Napříč kapitolou 1 a 2	Chybí mi diskuze vztahující se k délce uvěznění a počtu uvěznovaných osob. Frieder Dunkel krásně ukázal, že problém v post-komunistických zemích v mnohém není s tím, že uvěznují mnoho lidí, ale že je uvěznují na příliš dlouhou dobu (European penology: The rise and fall of prison population rates in Europe in times of migrant crises and terrorism, https://doi.org/10.1177/1477370817733961). Napříč celým textem se mluví o potřeba ukládat více alternativních trestů, aby se snížila vězeňská populace. Ale je to skutečně tak? Nemůže být hlavním problémem délka trestů odnětí svobody, které pachatelé vykonávají (a tedy trestní sazby)?		Zpracované Alternatívne tresty umožňujú potrestať odsúdeného bez väznenia, alebo dokončiť trest alternatívne (Príloha 5), čím šetria verejné zdroje. Príloha 5: Vplyv dĺžky trestov na počet väzňov Vysoký počet väzňov je potrebné riešiť aj skracovaním priemernej dĺžky pobytu vo väzení. Jedným z dôvodov vyššieho počtu väzňov v prepočte na obyvateľa v postkomunistických krajinách je ukladanie dlhších trestov odňatia slobody aj z dôvodu prísnejšieho trestania recidívy (Dünkel, 2017). Podľa zistení (SPACE I, 2023) bola v roku 2022 odhadovaná dĺžka pobytu vo väzení na Slovensku o takmer 30 % vyššia ako je priemer krajín EÚ (15,7 mesiacov na Slovensku, 12,2 mesiacov v krajinách EÚ). Ukazovateľ je odhadnutý na základe stavu väzenskej populácie a počtu nástupov do väzenia aj v rátane väzby. Priemerný čas, ktorý väzni strávia vo výkone trestu na Slovensku medzi rokmi 2013 až 2022 rástol o 45 % (AC MS SR, 2023 podľa Raphael a Stoll, 2009). Alternatívne tresty by mali byť vo väčšej miere využívané aj pri dokončovaní trestu odňatia slobody. Miera nástupu do väzenia v prepočte na 100 tis. obyvateľov (SPACE I, 2023) bola v roku 2022 na Slovensku (140,4) porovnateľná s priemerom krajín EÚ (142,5), čo indikuje problém pri dĺžke trestov. Ukazovatele však spolu nevysvetľujú o 57 % vyšší počet väzňov na obyvateľa na Slovensku v porovnaní s

				priemerom krajín EÚ (Eurostat). Pre zníženie počtu väzňov sa preto javí vhodné kombinovať nahradzovanie odňatia slobody alternatívnymi trestami pri menej závažnej kriminalite s dokončovaním trestu väzenia alternatívnym spôsobom (napr. povinná práca, podmienené prepustenie, probačný dohľad, pokuty alebo v elektronický monitoring) pri dlhších trestoch. Viac odporúčaní pre intervencie je možné nájsť v literatúre (napr. Dunkel, 2017).
10	Naprič kapitolou 2	Text prosazuje väčší ukladanie alternatívnych trestů, pričomž ale medzi ně nepočítá podmíněný trest odnětí svobody. Pokud začne být větší tlak na soudy na ukládání alternatívnych trestů, nebudou logicky soudci ukládat alternatívni tresty namísto podmíněných trestů – a nikoli namísto těch nepodmíněných trestů? Toto se stalo v ČR s peněžitými tresty (https://papers.ssrn.com/sol3/paper.s.cfm?abstract_id=4619030). Na str. 24 se dále navrhuje, že by bylo možné ukládat peněžitě tresty před TOS. O to se přesně v ČR snažili a nepovedlo se jim to; je to přitom logické, NEPO se ukládá za tak závažnou trestnou činnosti či takovým recidivistům, že PT soudci ani nezvažují.		Zpracované Doplnené do Box 3: "Je možné, že zvýšené ukladanie alternatívnych trestov na základe opatrení revízie, bude na úkor alebo v súbehu so v súčasnosti ukladaným podmieneným odkladom trestu odňatia slobody (príklad z ČR: Drápal, Dusek 2023), čiže bez vplyvu na celkovú väzenskú populáciu."

11	19	Náročnost uložení trestů. Chybí mi tam diskuze (i) povinnosti (ne)napsat odůvodnění v určitých případech – což je pro soudce velmi silné lákadlo, (ii) možnost použít rychlejší vyřízení věcí jen za určitých podmínek (v ČR například trestní příkaz, kterým nelze uložit NEPO) a (iii) odlišit náročnost pro soud a pro soudce – které z úkonů dělá soudce a které aparát soudu? Soudce primárně může zajímat to, co dělá on. (obecně souhlasím s tím zaměřit se na tuto oblast, ale myslím, že je třeba jít více do detailu)	Nezpracované
12	21	Skutečně je možné ukládat domácí vězení výrazně častěji? Nelze jednoduše porovnávat se zbytkem EU, zejména pokud máme jinou skladbu vězňů.	Zpracované Poznámka pod čiarou na str. 20: "Na veľkosť potenciálu využívať domáce väzenie môže mať vplyv aj štruktúra trestnej činnosti odsúdených." Hoci podľa nášho názoru hovorí štruktúra väzňov podľa trestnej činnosti, nižší podiel väzňov za násilnú trestnú činnosť (napr. Graf 5), v prospech potenciálu ukladať alternatívne tresty na Slovensku častejšie. Navyše podľa novelizovaného slovenského Trestného zákona je už teraz možné uprednostniť alternatívny trest pri menej závažných trestných činoch do 8 rokov hornej hranice trestnej sadzby (64 % trestných činov, Graf 11). Aj preto by malo byť možné ukladať alternatívne tresty alebo dokončovať trest alternatívne vo väčšej miere.

13	23	Předkládané analýze nevěřím, resp. věřím, že tam je něco, co není vzato v potaz. Z Grafu 28 např. vyplývá, že v Rumunsku není de facto nikdo uvězněn za porušení domovní svobody. Znamená to, že v Rumunsku se lidé, kteří se někomu vloupají do domu, nikdy neposílají do vězení? Jsem si jistý, že tak to není. Problém podle mne bude v definici toho, co se považuje za porušení domovní svobody; můj odhad je, že ve většině zemí je to vedeno jako krádež. Navrhuji, aby se ve statistických listech vzaly pouze případy, kdy došlo k čistému porušení domovní svobody bez krádeže a tato data se analyzovala za Slovensko (tedy vyjmout případy, kdy byl pachatel odsouzen zároveň dle § 212 odst. 1 písm. b) TZ či podobného ustanovení). Naznačí to, zda se trestá samotné porušování domovní svobody či něco jiného.		Zpracované Doplnené do Příloha 1: "Krajiny z dotazníka sa líšia v spôsobe, akým evidujú trestnú činnosť odsúdených v prípade spáchania viacerých trestných činov v jedinom procese (tzv. súbeh trestných činov). Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré uvádzajú všetky trestné činy. Krajiny v dokumente označované hviezdikou uvádzajú len primárny trestný čin, spravidla ten najzávažnejší. Preto môže pri súbehoch trestných činov v prípade krajín bez hviezdiky (vrátane Slovenska) dochádzať k miernemu nadhodnoteniu početnosti menej závažnej kriminality. Z tohto dôvodu je v Kapitole 2.3 navrhované zníženie počtu väzňov na Slovensku za menej závažné trestné činy len v prípade rozsudkov bez súbehov s inými trestnými činmi alebo osobitne v prípade vybraných súbehov viacerých menej závažných trestných činov. Otázka v medzinárodnom dotazníku sa pýtala počet väzňov odsúdených za ECRIS 0910 00, ktorý zodpovedá "Nelegálnemu vstupu do súkromnej nehnuteľnosti" (Illegal entry into private property) ku koncu roka 2022. Čiže nie je možné vylúčiť súbehy ani v iných krajinách z dotazníka. Graf 28 vypovedá výhradne o počte takýchto väzňov v prepočte na populáciu krajiny. Uvedomujeme si, že nejde o ideálny dataset. Preto prebehla aj obmedzená analýza skutkových podstat a hroziacich trestov za jednotlivé trestné činy. Pripomienka však smeruje do oblasti, ktorá nie je ambíciou tejto revízie.
----	----	---	--	---

				Výsledky z Grafu 28 však vstupujú do výpočtu pre potenciálne zníženie väzenskej populácie iba čiastočne. % zníženie počtu väzňov v porovnaní s priemerom krajín (z Grafu 28) je aplikované výhradne na väzňov za daný paragraf bez súbehu s iným trestným činom (5 % z 1160 väzňov). Ak by boli splnené všetky predpoklady z revízie, väzenská populácia v prepočte na obyvateľa by sa na Slovensku znížila zo 181 % priemeru EÚ krajín v 2022 na 124 %. Už v Januári 2025 (po zmene Trestného zákona) to bolo 147 %.
14	24	Doporučení ukládat NEPO jako poslední možnost: Je jasné, že se takto již dnes nepostupuje? V ČR je např. velmi těžké pracovat se do vězení. Skutečně na Slovensku dochází k běžnému uvěznění za porušení domovní svobody u prvopachatele? Přejde mi to nepravděpodobné.		Na vedomie Téma je nad ambície tejto revízie. Kumuláciu podmienok do dlhšieho trestu nateraz nevieme s pomocou údajov zdieľaných od MS SR vyčíslit' (boli by potrebné údaje z Registra trestov od Generálnej prokuratúry). Rovnako ako v predošlej pripomienke platí, že pri odsúdených pri tomto trestnom čine ide zväčša o súbeh trestných činov Tiež netvrdíme, že ide o prvopáchateľa, ale, že je možné uložiť alternatívny trest. Podľa novelizovaného slovenského Trestného zákona je už teraz možné uprednostniť alternatívny trest pri menej závažných trestných činoch do 8 rokov hornej hranice trestnej sadzby (64 % trestných činov, Graf 11).
15	24	Opět mám určitý problém z hlediska definice trestného činu. Česká a slovenská „mařenka“ v		Zpracované

		sobě obsahuje spoustu různých jednání. Je skutečně jasné, že v zahraničí mezi ně zahrnuly všechna podobná?	Doplnené do Príloha 1: " Krajiny z dotazníka sa líšia v spôsobe, akým evidujú trestnú činnosť odsúdených v prípade spáchania viacerých trestných činov v jedinom procese (tzv. súbeh trestných činov). Slovensko patrí medzi krajiny, ktoré uvádzajú všetky trestné činy. Krajiny v dokumente označované hviezdíčkou uvádzajú len primárny trestný čin, spravidla ten najzávažnejší. Preto môže pri súbehoch trestných činov v prípade krajín bez hviezdíčky (vrátane Slovenska) dochádzať k miernemu nadhodnoteniu početnosti menej závažnej kriminality. Z tohto dôvodu je v Kapitole 2.3 navrhované zníženie počtu väzňov na Slovensku za menej závažné trestné činy len v prípade rozsudkov bez súbehov s inými trestnými činmi alebo osobitne v prípade vybraných súbehov viacerých menej závažných trestných činov." Áno, je možné, že skutková podstata sa medzi krajinami líši, no aj po čiastočnom porovnaní skutkových podstát je na Slovensku a Česku marenie výkonu úradného rozhodnutia trestané prísnejšie, alebo dochádza častejšie k jeho porušovaniu (čo sa nám potvrdilo napríklad pri šoférovaní po odobratí vodičského oprávnenia – ktoré bolo odobraté zväčša následkom šoférovania pod vplyvom alkoholu) Otázka v medzinárodnom dotazníku zisťovala počet väzňov odsúdených za ECRIS 1212 00 "Obstructing or perverting the course of justice, making false allegations in the course of criminal or judicial proceedings, perjury" ku koncu roka 2022. Zvolená kategória zahŕňa okrem slovenskej skutkovej podstaty aj iné. Slovenskú definíciu "Marenia úradného rozhodnutia" sme nerozširovali napríklad o krivú výpoveď.
--	--	---	---

				Výsledky z medzinárodného porovnania však vstupujú do výpočtu pre potenciálne zníženie väzenskej populácie iba čiastočne. % zníženie počtu väzňov v porovnaní s priemerom krajín je aplikované výhradne na väzňov za daný paragraf bez súbehu s iným trestným činom.
16	25	Česko a Poľsko nehledá cesty, jak hledat alternativně (obecně). České používá podmínku (plus v posledních letech peněžitý trest) a Poľsko od novelizace v roce 2016 výrazně více začalo používat nepodmíněné tresty odnětí svobody.		Zpracované Upravený text revízie: "Česko smeruje k aktívnejšiemu využívaniu alternatívnych foriem trestov (v rátane podmieneného prepustenia) a skráteniu maximálnej dĺžky trestu odňatia slobody na najviac jeden rok. Poľsko novelou Trestného zákona v roku 2017 umožnilo úplné zastavenie trestného stíhania pri úhrade dlžného výživného v plnej výške do 30 dní od obvinenia. Podľa Rózycka-Jaroš (2020) je v Poľsku tiež kladený dôraz na využívanie trestu verejnoprospešných prác (len v roku 2018 tam bol uložený až v 68 % prípadoch), alebo na elektronické monitorovanie polohy (predchádzanie nelegálnemu zamestnaniu neplatiča)." V prípade Poľska bol doplnený odkaz na zdroj, kde je autor poukazuje na zvýšené % využívanie trestov obmedzujúcich slobodu (okrem NEPO, hlavne verejnoprospešné aktivity) a zároveň na rast počtu prípadov neplatenia výživného. Ich počet narástol po novelizácii v 2017, kedy bola natoľko zjednodušená skutková podstata, že pravdepodobne rástol aj počet odsúdení na NEPO. Stojíme si za argumentom, že okrem zjednodušenia skutkovej podstaty, je v Poľsku nástrojom na riešenie problému neplatenia výživného aj

				dôraz na alternatívne tresty. Tie totiž nedostávajú páchatateľov do dlhovej špirály.
17	25	Skutečně není ohrožování mravní výchovy dětí v zahraničí trestné? Chápal bych, že by nebylo trestné neposílání do školy, ale toto mi přijde velmi silné. Jen namátkově (1 minúta na Google) mi naznačila, že v Kanadě něco takového trestného je: https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-46/section-172.html .		Zpracované Zmenené v texte: "V rámci medzinárodného prieskumu bol obdobný trestný čin identifikovaný v Českej republike."
18	Kapitola 3	K té jsem se nevyjadřoval, pardon, musel bych mít větší zkušenosti s procesy ve věznicích.		Na vedomie
19	38	Zde bych doporučoval dát si velmi velký pozor na extra důraz kladený na práci. K čemu to v ČR vedlo je, že panuje neochota umisťovat odsouzené do programů: Měří se totiž zaměstnanost, nikoli práce. Pokud věznice bude dostávat část výdělku vězňů, bude mít ještě menší motivaci posílat vězně do programů. Srov. https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/14773708211012624 .		Zpracované Doplnené v texte str. 33: Potenciálny rozvoj zamestnanosti väzňov nesmie byť na úkor liečebných, terapeutických, resocializačných či vzdelávacích aktivít (Mertl, 2021). Títo väzni nie sú evidovaní ako práce schopní a do výpočtu zamestnanosti nevstupujú.
20	Kapitola 5	Nelze srovnávat míru recidivy, pokud je odlišné složení		Zpracované

		odsouzených. Vrazi mají jinou recidivu než zloději.		Doplnené v Příloha 4: Miera recidívy meraná na celkovej väzenskej populácii má obmedzenú výpovednú hodnotu a závisí od štruktúry kriminality, ktorú väzni spáchali. Napríklad odsúdení za majetkové trestné činy (krádež, vlámanie alebo podpaľačstvo) majú vyššiu pravdepodobnosť opätovného zadržania za podobné trestné činy v porovnaní s odsúdenými za násilné trestné činy (Wallerstedt, 1984).
21	42	1 400 českých zaměstnanců by bylo dobré rozdělit podobně jako u těch slovenských. Můj tip je, že velká část z nich budou vychovatelé, ale kteří ve výsledku nejsou zaměřeni na převýchovu, ale dělají spíše administrativní práce s odsouzenými.		Na vedomie Údaje sú od VSČR a prebehlo aj online stretnutie. Na Slovensku vybavujú pedagógovia (vychovávateľa) aj administratívne činnosti (organizácia času väzňa, vybavovanie pošty, dokumentov, návštev)
22	43	Proč jsou propuštění zlomkem agendy sociálních kurátorů? Nemají na to kapacitu?		Na vedomie V podstate áno, súčasní sociálni pracovníci na agendu prepustených nemajú dostatočnú kapacitu. Sociálnych pracovníkov, ktorí by sa venovali plnoletým klientom prepustených z väzenia je nízky. Sociálna kuratela sa prioritne zameriava na neplnoletých klientov a rodinné prípady.

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Revize se vypořádala s předkládanými komentáři.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.